

The Examination of the Supervisory Guideline of Preschool Education Institutions Based on Legal Documents and the Literature

Assoc. Prof. Dr. Esen Altunay
Ege University-Turkey
ORCID: 0000-0001-8200-8871
esen.altunay@ege.edu.tr

Miray Özer (M.A. Stud.-Teacher)
Ministry of National Education- Turkey
ORCID: 0000-0001-5626-6711
mirayozzer23@outlook.com

Abstract

In this research, it is aimed to analyze the guidance and supervision guidance of preschool education institutions based on the field and legal document and to lead the development and correct updating of the guidance based on scientific knowledge. Study document examination of the guidance and supervision guide of preschool education institutions was carried out with doctoral theses, articles and legislation published in 2010 - 2020. The research was prepared with a qualitative research pattern and the document examination technique was used. Content analysis was used in data analysis. The findings were reached in such a way that the guidance is consistent and inconsistent with the field and legal documents. According to the results of the study, the guidance and supervision guidance of preschool education institutions is more inconsistent in terms of legal bases, this discrepancy is caused by the uncertainty of the legal basis; when viewed on the basis of the field, the consistency is high, and its inconsistency is most often caused by the lack of support of the field. The findings were discussed and suggestions developed with the support of related theories and literature.

Keywords: *Supervision, Educational supervision, Supervision guideline, Preschool Education*

**E-International Journal
of Pedagogogy**

**Vol: 1, No: 2, 2021
pp. 1-21**

Research Article

Received: 09.02.2021
Accepted: 17.04.2021

Suggested Citation

Altunay, E. & Özer, M. (2021). The examination of the supervisory guideline of preschool education institutions based on legal documents and the literature, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 1(2), 1-21. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.21>

Extended Abstract

Problem: *In pre-school education, there are some problems such as pre-school education policies, legislation, programs, budget, management, supervision, school personnel, communication with parents, and physical conditions and the solution of these problems will contribute significantly to the quality of preschool education. Although primary education and pre-school education have some similar features, pre-school education has many unique characteristics. For this reason, preschool education institutions should be inspected by an inspector who has knowledge and experience on the developmental processes and learning styles of preschool children. It is important to fulfill the supervision practices in accordance with the purpose in pre-school education institutions, which have the potential to affect the present and future of the society.*

Like all units affiliated to the Ministry of National Education, pre-school education institutions are inspected in terms of the objectives they have to realize and the tasks they undertake. Preschool Education Institutions Guidance and Inspection Guide was prepared by the Inspection Board with the task given by the Statutory Decree numbered 652. One of the documents prepared in line with the legislation and used to control whether pre-school education institutions fulfill the purposes they should fulfill and the duties they undertake, like all units affiliated to the Ministry of National Education, is the Preschool Education Institutions Guidance and Inspection Guide.

When the studies based on Guidance and Inspection Guides of preschool education institutions were examined, only one study in which guidance and inspection guides were examined under the heading of supervision of educational activities in preschool education institutions based on guidance and inspection guides. There are studies involving the problems experienced in the supervision of preschool education institutions and critical approaches to these problems. The aim of this study is to examine the Guidance and Inspection Guide of Preschool Education Institutions in the light of the literature and legal documents in order to ensure that the science of educational supervision can develop and that any changes to be made in the field of supervision are made by benefiting from the scientific knowledge produced by experts in their field.

Method: *In the research, document analysis technique was used on the basis of qualitative research method. Supervisory guidelines were considered as sources suitable for document review. The study document is the Preschool Education Institutions Supervision Guide from the guides published by the department of Inspection board in 2016. In this study, content analysis technique was used to analyze the obtained data. Content analysis was supported with quotations in accordance with the specified themes, subthemes and codes during the data use phase. In order to ensure the validity of the research, confirmation of colleagues was applied. For the expert's opinion, an academician who is competent and publishing in the field of auditing and a master inspector were also included in the study. It was sent to academicians who are experts in the field of study and their opinions were included in the study. In addition, the raw data of the research has been stored in order to share it on demand or to make comparisons in another research in order to increase the external reliability.*

Findings and Conclusions: *When the theme of the compliance of the guide with the legal documents is evaluated in general; It has been found that the pre-school education institutions supervision guide has a higher rate of inconsistency with legal documents. Although a significant part of the guideline has been prepared on legal bases, the relevant legal bases have not been referred. Sources of articles requiring supervising based on legal bases are not presented in the guide. When the supervision guide was examined, it was found that most of the articles that were passed were in accordance with the literature. When the inconsistency subtheme of the literature is evaluated; it has been observed that the guideline is predominantly appropriate to the literature, but also includes inconsistencies.*

Suggestions: Since the guidance is inconsistent in terms of legal basis, the presence of experts in the field of preschool education in the commission that will be created when updating the guidance will contribute to updating the guidance with correct references. In order for the guide not to refer to outdated or repealed legal bases or articles, the supervision guide can be re-edited on the internet and added via an internet connection to the article of legal legislation to which each phrase refers. Instead of creating a common concept section for each guide when updating the guide, it would be more accurate to examine the relevant legal legislation and create it in accordance with the content of the institutions. By adding an in-class supervision to the guide, the characteristics that should be developed will be revealed by observing the teacher in a more comfortable environment, and the supervisor's task of being a guide will also be realized on this occasion. Taking into account the inconsistency of the guide, a group of pre-school educators, inspectors and preceptors specializing in educational supervision can be established and a new supervision guide can be written that does not move away from the field and science, this guide and its foundations can be digitized and presented to users in a more accessible form of use.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin İncelenmesi

Doç. Dr. Esen Altunay
Ege Üniversitesi-Türkiye
ORCID: 0000-0001-8200-8871
esen.altunay@ege.edu.tr

Miray Özer (Y.L. Öğr.-Öğretmen)
Milli Eğitim Bakanlığı-Türkiye
ORCID: 0000-0001-5626-6711
mirayozzer23@outlook.com

Özet

Bu çalışmada Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin alanyazın ve yasal belge temelli olarak analiz edilmesi ve bilimsel bilgiye dayalı olarak rehberin geliştirilmesine ve doğru şekilde güncellenmesine öncülük etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma dokümanı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin incelenmesi 2010- 2020 yılında yayınlanmış doktora tezleri, makaleler ve mevzuatlar ile oluşturulmuştur. Araştırma nitel araştırma deseniyle hazırlanmış, belge (doküman) inceleme tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Rehberin alanyazın ve yasal belgeler ile olan tutarlılığı ve tutarsızlığı analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin yasal dayanaklar açısından tutarsızlığının daha fazla olduğu, bu tutarsızlığın yasal dayanak belirsizliğinden kaynaklandığı; alanyazın temelinde bakıldığında ise tutarlılığın yüksek olduğu, tutarsızlığının da en çok alanyazın desteğinin olmamasından kaynaklandığı görülmektedir. Ulaşılan bulgular, ilgili kuramlar ve alanyazın desteği ile tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Eğitim denetimi, Denetim rehberi, Okul Öncesi Eğitimi

E-Uluslararası Pedagoji Dergisi

Cilt: 1, Sayı: 2, 2021
ss. 1-21

Araştırma Makalesi

Gönderim: 09.02.2021
Kabul: 17.04.2021

Önerilen Atıf

Altunay, E. & Özer, M. (2021). Okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberinin incelenmesi. E-Uluslararası Pedagoji Dergisi (e-upad), 1(2), 1-21. Doi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.21>

GİRİŞ

Okul öncesi eğitimde politika, mevzuat, eğitim programları, bütçe, yönetim, denetim, okul personeli, velilerle iletişim ve fiziksel koşullardan kaynaklanan birçok sorunla karşılaşmaktadır. Ancak okul öncesi eğitimde niteliğin sağlanabilmesinde temel sorunların çözülmesi gerekmektedir (Can ve Kılıç, 2019). Çünkü okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim öncesi çocukların gelişimsel süreçleri ve öğrenme stillerinin keşfedilmesi ve ilköğretime hazırlanmasında büyük önem taşımaktadır. Temel eğitim bir bütün olmasına rağmen her kademenin kendine has hedefleri ve amaçları olduğu gibi, okul öncesi eğitim de kendine özgü pek çok özellikler taşımaktadır (Temiz, 2017). En temel düzeyde, okul öncesi eğitim denetmenleri genellikle iş unvanı ve tanımlarının doğası gereği liderlik pozisyonlarındadır. Çatışmaları çözmek, bütçe ve fiziksel yönetim sorunlarını ele almak ve personelin genel denetimini sağlamak da dahil olmak üzere bir programın günlük yönetimini denetlemekten sorumludurlar (Rous, 2004). Bu nedenle okul öncesi eğitime ilişkin bilgi, geçmiş deneyimler ve ilkeler temelinde bir denetleme süreci uygulanması gerekmektedir. Okul öncesi eğitimin denetim süreci değerlendirildiğinde müdürlerin okul öncesine ilişkin bilgi ve deneyim eksikliği, denetimin yönerge üzerinden yapılması, denetimin eğitimsel boyutunun olmaması, denetimde kişisel ilişkilerin ön planda olması ve objektif değerlendirme yapılamaması, vb. çeşitli sorunlar yaşandığı bilinmektedir (Can ve Kılıç, 2019). Okul öncesi eğitimin denetimine ilişkin sorunların çözülmesi, okul öncesi eğitimi programlarının bilimsel, toplumsal ve teknolojik temelleri ve yasal çerçeve doğrultusunda gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Çünkü programlar bireyin, toplumun ve konu alanının ihtiyaçları doğrultusunda sürekli olarak yenilenmektedir (Güçlü ve Altan, 2020). Bu bağlamda okul öncesi eğitimin denetimi incelenmesi gereken önemli konu olarak öne çıkmaktadır.

Türk milli eğitim sisteminde, örgün eğitimin ilk kademesi okul öncesi eğitimi kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarının amacı millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak, onları ilköğretime hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (MEB, 2013). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitiminin tarihsel gelişimi incelendiğinde görülmektedir ki okul öncesi eğitim kavramı, çocuk gelişimi alanındaki çalışmalarla birlikte ortaya atılmıştır. Çocuk gelişimine dair ilk çalışmaları tıp doktorları ve sosyal reformcular gerçekleştirmiştir. Küçük çocukların eğitilmesi düşüncesi de M.Ö. 400 yıllara dayanmaktadır. Eğitim bilimlerine göre Johann Pestalozzi'nin 1774 yılında; kendi çocuğunu gözlemleyerek gerçekleştirdiği çalışması, çocuk gelişimi ile ilgili ilk bilimsel kayıttır. Erken çocukluk eğitimine büyük katkı sağlayan ilk kişilerden biri olan Friedrich Wilhelm Froebel, 1840 yılında Almanya'da "Kindergarten" (Çocuk Bahçesi) adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır. "Kindergarten" kavramı günümüzde birçok dilde kabul görerek kreş/anaokulu anlamında kullanılmaktadır. Çocuk eğitimi konusunda etkisi büyük olan İtalyan eğitimci Maria Montessori'nin geliştirdiği ve başarılı sonuçlara ulaştığı etkinlik temelli öğretim yöntemi, bugün çoğu okul öncesi eğitim kurumunun uygulamalarında yer almaktadır. (Sazak Pınar, 2006). Türk eğitim tarihinde 1908'de bazı illerde görülmeye başlayan anaokulları 1912-1913 yıllarında resmîyete kavuşarak kurulup yaygınlaşmaya başlamıştır. 1930 yılında en kötü dönemini geçiren okul öncesi eğitim kademesinin, 1960'lardan sonra gelişmeye başladığı söylenebilir (Çelik ve Gündoğdu, 2007).

Okul öncesi eğitime yasal dayanakları açısından bakıldığında 1913 yılında anaokulu eğitimi alanında bazı yasal düzenlemelerin yapılmış olduğu görülmektedir. 6 Ekim 1913'te Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu-ı Muvakkatı (İlköğretim Geçici Kanunu) yayınlanmıştır. Sıbyan sınıfları ve anaokulları bu kanunun 3. maddesinde tanımlanmış, ayrıca kanun okullar için bir nizamname hazırlanmasını da kararlaştırmıştır (Akyüz, 1996). Bunun sonucunda da 15 Mart 1915 yılında "Ana Mektepler Nizamnamesi" hazırlanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkenin eğitim düzeyinin

geliştirilmesi açısından ilköğretimin planlanmasına öncelik verilmiş, okul öncesi kurumlarında bir artış görülmemiştir (Gül, 2008). Cumhuriyet Döneminde okul öncesi dönemdeki çocukların eğitimine dair bir yönetmeliğin oluşturulması konusuna ilk kez, 1953'te yapılan 5. Milli Eğitim Şurasında değinilmiştir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) 18.,19., 20. ve 21. Maddeleri, İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun (1961) 13. ve 14. Maddeleri ile Okul öncesi eğitiminin temel yasal dayanaklarıdır. 14. Milli Eğitim Şurası, diğer şuralardan 2 temel gündem konusundan birini okul öncesi eğitime ayırarak farklılaşmıştır (MEB, 1993). 17. Milli Eğitim Şurası'nda (MEB, 2006), 60-72 aylık çocukları kapsayan okul öncesi dönemde eğitimin zorunlu hale getirilmesi çalışmalarına başlanması, özel sektör teşviğinin okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasına yönlendirilmesi, bunun yanı sıra belediyeler, il özel idareleri, kamu iktisadi teşekkülleri, vakıflar ve diğer teşebbüslerin okul öncesi eğitim kurumları açmalarının teşvik edilmesi ve bu kurumların desteklenmesi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun düzenlenerek, "Okul öncesi Eğitim Kanunu" çıkarılması ve genel bütçedeki okul öncesi eğitim payının artırılması kararlaştırılmıştır. Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014) ile genel çerçeve daha netleşmiştir. Son olarak 2019 yılında Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde okul öncesi eğitimin işleyiş, yaş grupları, tanım, ibareler, kayıt şartları, görevlendirme ve ayrıcalıklar hakkında değişikliğe gidilmiştir (Resmi Gazete, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı'na doğrudan veya dolaylı bağlı kamu ya da özel statüdeki kapsamında eğitsel faaliyet barındıran tüm örgütler (sendika, şirket, okul vb.) gibi (Toprakçı ve Kadi, 2014; Toprakçı ve Akçay, 2016) okul öncesi eğitim kurumlarının mevzuat doğrultusunda, gerçekleştirmeleri gereken amaçlar ve üstlendikleri görevleri yerine getirip getirmediği denetlenmelidir. Denetlenmeyen her kurum önce kendi belirlediği hedefinden sapar, daha sonra devlet mekanizmasının amaçlarına ulaşmasına engel olmaya başlar. Bu yüzden ussal bir denetim kurumların ve devletin sürekliliğinin bir gerekliliğidir. Toplumsal yapının önemli bir yapı taşı olan eğitim sisteminin denetlenmesi bu bağlamda zorunludur (Toprakçı, Çakırer, Bilbay, Bağçivan ve Bayraktutan, 2010). Eğitim sistemlerinde denetim uygulamaları dünyanın diğer ülkelerinde kendine özgü yapılar gösterse de ortak noktaları da bulunmaktadır. Örneğin Çin-Şanghay, Singapur, Güney Kore ve Japonya gibi PISA başarısı yüksek ülkelerin eğitim denetimi uygulamalarına bakıldığında, okulların eğitim yılı içerisinde kendi hedeflerini belirledikleri, eğitim yılı sonunda ise, öz değerlendirmelerini yaparak, gelişim düzeylerini ortaya koydukları görülürken Türkiye'de okullar Maarif Müfettişleri tarafından denetlenmektedir. Bu ülkelerde öğretmenlerin değerlendirilmesi sürecinde okul yöneticileri, öğretmenleri, velileri ve öğrencileri içeren deneticilerin yer aldığı görülmektedir. Üniversiteler ve birimleri bazında farklı uygulamalar olsa da (Karataş ve Toprakçı, 2019) Türkiye'de, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesi okul müdürlerine bırakılmıştır (Maya ve Yılmaz, 2017). Kanada'da okul yöneticisine her yönüyle bırakılan denetimin, Bulgaristan'da eğitim bakanlığı denetçileri, Türkiye'de ise ders denetiminin okul yöneticileri, okul denetimlerinin ise eğitim bakanlığının atadığı müfettişler tarafından yürütüldüğü görülmektedir (Yavuzkurt ve Kırıl, 2019). Finlandiya ve İngiltere gibi eğitim sistemi açısından başarılı olarak öne çıkan ülkelerde denetimde rehberlik amacı ön plana çıkmakta ve öz değerlendirmeleri eğitim denetiminde sıklıkla kullanılmaktadır (Manolova Yalçın ve Hanoğlu, 2020). Avrupa Birliği ülkelerindeki denetime genel olarak bakıldığında, her ülkenin eğitimini iç ve dış değerlendirmeye tabi tuttuğu anlaşılmaktadır. İngiltere gibi bazı ülkelerde merkezi yapılanmanın ağırlığı görülürken, bazı ülkelerde de yerel yapılanmaya önem verilmektedir. Avrupa ülkelerinin çoğunda deneticilerin eğitim ve yönetim alanındaki tüm etkinlikleri denetleme sorumluluğu varken soruşturma görevi okul deneticilerine verilmemektedir. Avrupa birliği ülkelerinin çoğunda okulların denetlenme ve değerlendirilmesinden sorumlu devlet denetleme organlarının çoğunlukla merkeze ya da üst eğitim otoritelerine bağlı olduğu görülmektedir (Özmen ve Yasan, 2007). Genel anlamda devletlerin eğitim sistemlerinin amaçlarına ulaşması için eğitimin denetimi sistemlerini yapılandırdığı söylenebilir. Bu kapsamda eğitim sisteminin ilk aşaması olan okulöncesi eğitim programlarına, özellikle özel sektörün katılımıyla ve kalkınma planlarında öncelik alanları belirlenmesi sonucunda devlet yatırımlarının artması ile okul öncesi

eğitimine pek çok yeni öğretmen, profesyonel ve ebeveynin eğitime girmiş, denetimin önemi son derece artmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında kalite denetiminin yapılması, küçük çocuklar için yüksek eğitim standartlarının oluşturulması ve sürdürülmesi açısından çok önemlidir (Yonemura, 1968). Bu nedenle toplumun hem bugününü hem geleceğini etkileyebilecek güce sahip olan okul öncesi eğitim kurumlarında denetleme sürecinin amacına uygun bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir (Turan, 2016). Okul öncesi eğitim kurumlarının denetimi kullanılan belgelerden biri de Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberidir.

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin verdiği görev ile Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır (Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm birimler gibi okul öncesi eğitim kurumları da gerçekleştirmeleri gereken amaçlar ve üstlendikleri görevler açısından denetlenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğince belirtildiği üzere okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetim ile ilgili iş ve işlemlerine yönelik rehberlik ve denetim faaliyetleri, ilgili mevzuatı doğrultusunda denetlemeye yetkili olan Rehberlik ve Denetim Başkanlığına bağlı müfettişleri tarafından yürütülmektedir. Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, bakanlık teşkilatı ile kurum ve kuruluşlarının her türlü faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak rehberlik ve denetim, inceleme ve soruşturma işlerini gerçekleştirmektedir. Türk milli eğitim sisteminde 2000'li yılların başlarında kurumlar arası denetim farklılıklarının olması nedeniyle de her kurum için ayrı denetim rehberleri hazırlanmaya başlamış ve en son 2016 yılında denetimde uygulanacak esasların belirlenmesi amacı ile okul ve kurumların özellikleri dikkate alınarak 16 farklı Rehberlik ve Denetim Rehberi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu rehberlerle okul ve kurumların denetiminde Maarif Müfettişleri arasında uygulama birliği ve standartlaşmanın sağlanması amaçlanmıştır.

Türkiye'de okul öncesi eğitimi denetiminin temelin, oluşturan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi'nin amacı rehberde şöyle belirtilmiştir; "Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumları ve diğer kurumlar bünyesinde açılmış olan anasınıflarını denetiminde uygulanacak esasları belirlemek." İlgili rehber Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel, okul öncesi eğitim kurumlarının denetimini kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim okul ve kurumlarının denetlenmesine rehberlik edecek bu belge olmasına rağmen denetim uygulamalarında sorunlar olduğu görülmektedir. İlköğretim müfettişleri daha çok ilköğretim okullarını denetlemek üzere eğitim aldıkları için, ilköğretim okullarını denetlerken kullandıkları kriterlerini okul öncesi kurumlarına uygulama eğilimi göstermesi, müfettişlerin okul öncesi eğitim hakkındaki deneyim ve bilgiye sahip olmadıkları için öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayamaması öne çıkan sorunlar olarak belirtilebilir (Temiz, 2017). Bu nedenle Rehberlik ve Denetim Başkanlığının resmi web sayfasında yayınlanan, rehberlik ve denetim kılavuzlarının erişime açık olan "Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi"nin incelenmesinin denetim sürecinde ortaya çıkan sorunların çözümünde büyük önem taşımaktadır. Denetimin bilimsel veriler dikkate alınarak gerçekleştirilmesinde eğitim denetiminde standart bir rehberin varlığı, denetim sürecinin ilgili yönetmelikler doğrultusunda uygulanmasına ve nesnellğine katkı sağlayabilir.

Okul öncesi eğitim kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberlerini temel alan çalışmalar incelendiğinde Rehberlik ve denetim rehberlerini konu alan okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim öğretim faaliyetlerinin denetimi başlığı altında rehberlik ve denetim rehberlerinin incelendiği yalnızca bir araştırmaya erişilmiştir (Turan,2016). Bu araştırmada MEB'e bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde kullanılan Rehberlik ve Denetim Rehberi'nin yeterliliği ile anaokullarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin denetim raporlarında yer almaları incelemiştir. Bu araştırmanın yanı sıra alanyazında okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara getirilen eleştirileri içeren araştırmalar da yer almaktadır (Ari ve Tuğrul, 1996; Dağlıoğlu, 2008; Haktanır, 2008; Topdal, 2004; Turan ve Yeşilyurt, 2010). Öte yandan okul öncesi eğitim kurumlarının denetlenmesinde sorunların çözümü açısından

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberlerinin incelenmesinin katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, Türk Eğitim Sistemi'nin denetlenen birçok organı olduğu göz önüne alınarak, derinlemesine bilgi üretmek adına okul öncesi eğitim kurumlarının denetlenmesi amacıyla hazırlanmış Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi ele alınmıştır. Rehberin kapsam ve sınırlılığında geçen denetimlerde yürürlükteki hukuki düzenlemeler dikkate alınmaktadır. Eğitim denetimi biliminin gelişebilmesi ve denetim alanında yapılacak her türlü değişikliğin alanında uzman kişilerce üretilmiş bilimsel bilgilerden faydalanılarak gerçekleştirilmesini sağlamak doğrultusunda bu çalışmanın amacı, alanyazın ve yasal belgeler ışığında Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin incelenmek ve öneriler geliştirmektir.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, verilerin elde edilme süreci, verilerin analizi, geçerlilik ve güvenilirlik kısımlarına yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli: Araştırmada okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın (eğitim denetimi) temelinde değerlendirilmesi ve öneriler geliştirilmesi amaçlanmış, bu bağlamda nitel araştırma kapsamında doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmada gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemler aracılığıyla durumlar bütüncül bir şekilde ortaya konulması sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Doküman incelemesi kişisel dokümanlarda kullanıldığı gibi kamu ve arşiv dokümanlarında da kullanılabilir. Kamu dokümanları, kurumların olay ya da süreçlerin göstergesi olarak düşünülebilir. Bu nedenle eğitimdeki değişimlerin ve süreçlerin ortaya konulması açısından değerli kaynaklar olduğu söylenebilir. Araştırmada incelenen rehberlik ve denetim rehberleri de MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın denetimde uygulama birliği ve standartlaşmayı sağlamak amacıyla kullanılan kamu belgeleri olarak doküman incelemesine uygun kaynaklar olarak görülerek ve doküman incelemesinin aşamalarına göre analizi yapılmıştır.

Araştırma yapılırken Türkiye kökenli son 10 yılda yazılmış makale ve yüksek lisans tezleri hariç tezlerden ve Türk Eğitim Sistemi'nin yasal dayanaklarından faydalanılmıştır. Türkiye alanyazınında rehberlik ve denetim rehberleri ile ilgili üretilen bilgilerin ve ortaya koyulan bulguların rehberi açıklamada yeterli olacağı varsayılmıştır. Araştırma alanyazın temelli Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi'ni incelemeyi ve rehberin olumlu olumsuz yanlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın problemi alanyazın ve yasal belgeler ışığında Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin tutarlılığının incelenmesidir.

Çalışma Dokümanı, Veri toplanması ve Analizi: MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2016 yılında çeşitli kurumların teftişine yönelik olarak hazırlanan 16 adet "Rehberlik ve denetim rehberi" yayımlamıştır. Bu rehberler maarif müfettişlerinin teftiş sürecinde uygulayacakları esasları içermektedir. Bu çalışmada temel doküman yayınlanan rehberler arasında yer alan "okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberidir". Bu nedenle makale boyunca kullanılan 'denetim rehberi' ya da 'rehber' kelimeleri söz konusu belgeyi ifade etmektedir. Denetim rehberlerinin incelenmesine bir araştırma grubu olarak başlanmış, bu süreçte bazı rehberlerin incelemeleri (Akçay, 2020; Özdemir ve Altuntaş, 2020; Tonbul ve Ata, 2020; Bakır ve Toprakçı, 2020; Kahraman, 2020; Tonbul ve Keleş, 2020; Toprakçı ve Özerten, 2020; Ölmez ve Algam 2020; Beytekin ve Kaynar, 2021; Toprakçı ve Bulut, 2021; Özdemir, Özkanlı ve Altuntaş, 2021; Ölmez ve Yıldız, 2021; Akbal ve Toprakçı, 2021; Tonbul ve Çalışkan, 2021) yayınlanmıştır. Ayrıca çalışmada alan yazında 2010-2020 yılları arasında eğitim denetimi ve rehberi ile ilgili yayınlanan 29 makale, 1 doktora ve 2 yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

Doküman incelemesi yapılırken dokümana ulaşma, orijinaliği kontrol etme, dokümanı anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma şeklinde beş aşama izlenerek yapılmıştır (Forster,1995: akt. [Yıldırım ve Şimşek, 2016](#)). Bu çalışmanın ana dokümanı "rehber" dir. Rehber, MEB Teftiş Kurulu Başkanlığının internet sitesinden "Yayınlarımız" sayfasından 23.04.2020 tarihinde ulaşılmıştır. Bu yönüyle ulaşılabilir ve orijinaldir. Dokümanı anlamak için birkaç okuma gerçekleştirilmiş ve doküman (rehber) kapsamı temelinde yasal belgeleri ile dahil olduğu alanyazın (eğitim denetimi) ışığında içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, veriler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması ve verilerin açıklanabilmesi amacıyla kullanılır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Bu analizde verileri mutlaka nicelleştirilmesi gerekmektedir ancak veriler yüzde dağılımı ya da sayısallaştırma yoluyla da verilebilir ([Yıldırım ve Şimşek, 2016](#)). Rehberin yasal belgeler ile ilişkisi için rehberde bahsi geçen yasal belgelere (kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve diğer belgeler) bakanlığın kendi sitesinden ulaşılmış ve orijinaliği teyit edilmiştir. Öte yandan alanyazın ile ilişkisi ise çalışmayı yapanların çevrimiçi ortam ile gerçek ve sanal kütüphanesinde bulunan kaynaklar sınırlılığında gerçekleştirilmiştir. [Berg ve Lune'e \(2015\)](#) göre içerik analizinin kodlamasında iki yol kullanılabilir. İlki verilerde karşılaştırılabilir yüzeysel yapının açık içerik kodlaması, ikincisi ise verilerde fiziksel olarak sayılamayan ancak mesajlarla ortaya konulan derin yapısal anlamların örtük içerik olarak kodlanmasıdır. Bu çalışmada verilerin kodlanmasında hem açık hem de örtük içerik kodlanması kullanılmıştır. Aynı zamanda [Berg \(1983\)](#), [Merton \(1968\)](#), [Berg ve Lune \(2015: 391\)](#) ile [Miles ve Huberman'nın \(2016: 253\)](#) da belirttiği gibi içerik analizinde "sayılabilir" unsurlar kelimeler (terimler), temalar, karakterler, paragraflar, öğeler, kavramlar ve semantiktir. Bir görseldeki kalıplar ve sembollere bakarken bir metinde "söz dizimi" incelenir. Bu nedenle "temalar" araştırma dokümanının farklı yerlerinde konumlanmış olabileceğinden araştırmacılar sadece, paragrafın belirli noktasındaki birincil temayı ya da belirlenmiş tüm temaları sayabilir. Bu doğrultuda Rehberin kodlama aşamasında, yasal belgeler temel alınarak incelenmiştir. Bu süreçte çelişkiye düşülen durumlarda kaynaklara, meslektaş teyidine ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Tablo 1 de söz konusu süreç örnekli olarak açıklanmıştır.

Tablo1'de verilen örnekler denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazınla örtüşmesine göre biçimlendirilmiştir. Analiz sonucunda "Rehberlik ve Denetim Rehberi'nin Yasal Belgelerle Uyumu" ve "Rehberlik ve Denetim Rehberi'nin Alanyazınla Uyumu" şeklinde iki ana tema belirlenmiştir. Yasal belgeler ve alanyazın ile uyumu ana temalarının altında "tutarlılık" ve "tutarsızlık" alt temaları belirlenmiştir. Buna göre "Yasal belgelerle uyum" temasında "Yasal dayanağa uygunluk", "Yasal dayanağı ayırtılandırma"; "Yasal dayanağa göre güncel olmama", "Yasal dayanak belirsizliği", "Yasal boşluk", "Yasal dayanağa göre eksik ifade edilme" kodları yer almaktadır. "Alanyazınla uyum" temasında ise "Alanyazınla uygunluk", "Alanyazını somutlaştırma", "İçerik eksikliği", "Kavram tutarsızlığı" ve "Aykırı durum" kodları belirlenmiştir.

Rehberdeki bazı ifadeler, gerek içerik yönünden detaylı olması, gerekse gönderme yapılan yasal belgenin ilgili maddesinin kapsamının geniş olması nedeniyle, birden fazla temayla ilişkili çıktığı için her temanın altında ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bu durum göz önünde bulundurularak ilgili maddeler kodlanırken ilişkili olduğu her temada kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik: Çalışmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için çeşitli teknikler kullanılmıştır. Uzman incelemesi ve meslektaş teyidi ile verilerin iç geçerliliği (inandırıcılığı) sağlanmıştır. Uzman incelemesi yönteminde uzman, araştırmanın deseninden elde edilen verilere, veri analizi ve sonuçların yazılmasına kadar olan sürece eleştirel bir yaklaşımla bakarak araştırmacıya dönütlerde bulunur. Bu dönütler araştırmacının kendi yaklaşımını kontrol edebilmesi ve araştırma sürecinde bu yaklaşımın olası etkilerini görmesi bakımından fayda sağlar ([Yıldırım ve Şimşek, 2016](#)). Meslektaş teyidinde ise araştırmacılar notlarını katılımcılara verirler ve katılımcılar da kayıtların yanlışsız ve eksiksiz olduğunu doğrularlar ([Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019](#)).

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Kurumları denetim rehberinin analiz örneklendirmesi

Ana Tema	Alt temalar	Kodlar	Temayla ilişkili ifadeler & Gönderme yapılan yasal belge/ ilgili madde
Denetim Rehberinin Yasal Belgelerle Uyumu	Denetim Rehberinin Yasal Belgelerle Tutarlılığı	Yasal dayanağa uygunluk	<p>Rehberde: "Planların; çocukların yaş grupları, ilgileri, yetenekleri, gereksinimleri ve programda belirtilen gelişim alanları ile kazanım ve göstergeler şeklinde düzenlenmesi "(Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.35/4, 43/1, Okul Öncesi Eğitim Programı)</p> <p>Yasal belgedeki karşılığı: "MADDE 35- (4) Zümre öğretmenler kurulunda; öğretim programı, ders planlarının düzenlenmesi, öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme araçları, öğrenci başarı düzeyi, okulun fiziki mekânlarının ve ders araç gereçlerinin kullanımı gibi hususlar görüşülerek okulun çevre imkânları analiz edilir ve iş birliği oluşturulur." "MADDE 43 – (1) Okul öncesi ve ilköğretim kurumu öğretmenleri, kendilerine verilen grup/sınıf/şubede eğitim ve öğretim faaliyetlerini, eğitim ve öğretim programında belirlen esaslara göre planlamak ve uygulamak, ders dışında okuldaki eğitim ve öğretim işlerine etkin bir biçimde katılmak ve bu konularda mevzuatta belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür." "Öğretmenin, fırsat buldukça grubundaki çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat ederek, programda yer alan değişik kazanım, gösterge ve kavramları kullanarak çeşitli etkinlikler hazırlaması programın uygulanmasını kolaylaştırır (TEGM Okul Öncesi Eğitim Programı).</p>
	Denetim Rehberinin Yasal Belgelerle Tutarsızlığı	Yasal dayanak belirsizliği	<p>Rehberde: "Okulun girişinde, uygun bir köşede ailelere yönelik eğitim panosunun düzenlenmesi ve sürekli güncellenmesi." Yasal belgedeki karşılığı "Duyuru panoları ailelerin çocuklarını kuruma getirdikleri ya da kurumdan aldıkları zaman okuyabilecekleri yerlere yerleştirilmelidir. Aylık Eğitim Planı, Günlük Eğitim Akışı, kurumda yapılan/yapılacak etkinlikler ile ilgili fotoğraflar ve özel notlar, planlanan geziler, sınıfta yaşanan olaylar hakkında kısa notlar, kurumla iletişim kurabilmek için gerekli telefon numaraları, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili olarak aileleri bilgilendirmek üzere hazırlanan etkinliklerin (kitap, tiyatro, sinema, konferans, kongre vb.) duyuruları panoda yer alabilir. Duyuru panoları, ailelerin ilgisini çekebilmek için hem içerik hem de tasarım açısından düzenli olarak güncellenmelidir" (Okul Öncesi Eğitimi Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi).</p>
Denetim Rehberinin Alanyazınla Uyumu	Denetim Rehberinin Alanyazınla Tutarlılığı	Alanyazına Uygunluk	<p>Rehberde: "Rehberlik ve denetimde aşağıdaki ilkeler gözetilir: c) İyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak (...)" "Rehberlik ve denetim raporu düzenlenirken aşağıdaki ilkeler gözetilir: f) Denetim faaliyetleri sırasında tespit edilen iyi örnek teşkil edecek uygulamalara yer verilmelidir. (...)" Alanyazında: "Kurumlardaki, örnek uygulamaların raporlanması da güncellenen rehberin getirdiği bir diğer yeniliktir. Özyürek'e (2015; akt. Turan 2016) göre, denetim, aynı zamanda denetlenenlerin motivasyonunu artırıcı bir unsur taşımalı; yapılan örnek çalışmalar övgü ile karşılanmalı ve gerektiğinde ödüllendirilmelidir. Denetim raporlarında örnek uygulamalara yer verilmesi bir bakıma, örnek çalışmayı yapanları ödüllendirmektedir" (Turan, 2016).</p>
	Denetim Rehberinin Alanyazınla Tutarsızlığı	İçerik Eksikliği	<p>Rehberde: "Eğitim ortamlarının ve öğrenme merkezlerinin, çocukların gelişim özelliklerine uygun, güvenli (CE, TSE vb.) çok amaçlı, problem çözme becerilerini geliştiren, yaratıcılıklarını destekler nitelikte eğitim araç- gereçlerle donatılması." Alanyazında: "Sınıf içerisindeki mobilyalar çocukların yaş grubu ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Mobilyaların keskin köşeleri, çakılmış çivileri gibi tehlike yaratacak durumlar gözden geçirilmeli ve mobilya boyalı ise, boyanın çocuklara zarar vermeyecek nitelikte olması gerekmektedir. Cam ve ayna gibi kırılacak parçalara sahip mobilyalara sınıfta yer verilmemelidir. Sabitlenmesi gereken mobilyalar sabitlenmeli, sınıf içi mobilyaları ise kolay temizlenebilir, çok fonksiyonlu, rahatlıkla taşınabilir ve uyumlu renklere sahip olmalıdır" (Sigbee ve Dorrell, 2006; akt. Özkubat, 2013).</p>

Araştırmamızın geçerliği sağlanırken öncelikli olarak meslektaş teyidinde gidilmiştir. Bunun için MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın yayımladığı çeşitli kurumlara yönelik denetim rehberlerini inceleyen araştırmacılar sistematik olarak belirlenen tarihlerde internet ortamında canlı toplantı araçları aracılığıyla bir araya gelmiştir. Kaydedilen toplantılar sayesinde toplantılar istendiğinde

tekrar izlenebilmiştir. Yapılan toplantılarda rehberler incelenirken hangi yönlerine odaklanılacağına dair araştırmacılar tarafından beyan edilmiştir. Sonraki adımda araştırmacılar inceledikleri rehberlere yönelik içerik analizi yaparak kodlar ve temalar oluşturmuş ve oluşturulan tema ve kodların benzerlikleri ve farklılıkları tartışılmıştır. Anlaşmazlık oluşturan hususlar değerlendirilerek, ortak bir karara varılincaya kadar toplantılara devam edilmiştir. Çözüme kavuşturulan bir anlaşmazlığa örnek olarak, denetim rehberinin alanyazın temelinde analizinde elde edilen bulgulardan biri, rehberde yer alan denetim ilkelerinin alanyazın temelinde incelenmesinin gerekliliği ve bu noktada rehberde yer alan denetim ilkelerinde gereksiz maddelerin olduğu yönündedir. Ancak araştırmacıların bir kısmı, denetim ilkelerinde yer verilen maddelerin rehberle örtüştüğünü gereksiz olarak ifade edilemeyeceğini dile getirmişlerdir. Ancak ilgili alanyazın taraması ve rehberle karşılaştırma sonucunda, temel denetim ilkelerinin ortak olan kısımları analiz edilmiş ve gerekli görülmeyen maddelerin fazla ifadelendirildiği yönünde fikir birliğine varılmıştır.

Uzman görüşü için denetim alanında yetkin ve yayımları olan bir akademisyen ile bir maarif müfettişine de çalışmada yer verilmiştir. Bu uzmanlar toplantı sürecinde dönütte bulunmuşlardır. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için incelenen rehberlerin görüş birliğine dayalı olarak analiz edilmesine ve ayrıntılı raporlaştırılmasına özen gösterilmiştir. Analiz bittikten sonra çalışma, alanında uzman akademisyenlere gönderilmiş ve akademisyenlerin görüşleri de çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca dış güvenilirliği (teyit edilebilirliği) artırmak amacıyla istenilmesi durumunda paylaşmak ya da başka bir araştırmada karşılaştırma yapılabilmek amacıyla araştırmanın ham verileri saklanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucu elde edilen verilen doğrultusunda ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara dair yorumlara yer verilmiştir. Özel Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinde incelenen maddeler Tablo 2’de belirlenen temalar ve kodlara sadık kalınarak başlıklar halinde incelenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada bulgular iki ayrı tema altında incelenmektedir. Bu temalardan ilki “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin Yasal Dayanaklar ile Uyumunu” iken, ikincisi “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin Alanyazın ile Uyumunu” olmuştur.

1. Denetim Rehberinin Yasal Dayanaklar ile Uyumunu

Araştırmada bu tema altında rehberde atıf yapılan ve yapılması gereken ifadeler yasal belgeler ışığında “Tutarlılık” ve “Tutarsızlık” olmak üzere iki alt tema belirlenmiştir. “Tutarlılık” alt teması altında “Yasal Dayanağa Uygunluk ve “Yasal Dayanağı Ayrıntılandırma” kodları, “Tutarsızlık” alt teması altında ise “Yasal Dayanak Belirsizliği”, “Yasal Boşluk”, “Yasal Dayanağa Göre Güncel Olmama”, “Yasal Dayanağa göre Eksik ifade etme” kodları altında incelenmiştir.

Tablo 2. Denetim Rehberinin Yasal Dayanaklar ile Uyumunu

Alt temalar	Kodlar
Yasal Dayanaklarla Tutarlılık	Yasal dayanağa uygunluk Yasal dayanağı ayrıntılandırma
Yasal Dayanaklarla Tutarsızlık	Yasal dayanak belirsizliği Yasal boşluk Yasal dayanağa göre güncel olmama Yasal dayanağa göre eksik ifade etme

Tabloya bakıldığında rehberlik ve denetim rehberinin yasal dayanaklarla daha çok tutarsız yanlarının öne çıktığı görülmektedir. “Tutarsızlık” alt temasında en yüksek “Yasal Dayanak Belirsizliği” (f=63) kodunun öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında rehberin “Tutarlılık” alt

teması altında verilen "Yasal Dayanağa Uygunluk" ve "Yasal Dayanağı Ayrıntılandırma" kodları ile "Tutarsızlık" alt temasının "Yasal Dayanağın Hatalı İfade Edilmesi", "Yasal Dayanağa Göre Güncel Olmama", "Yasal Dayanağa Göre Eksik İfade Edilme", "Yasal Boşluk", "Yasal Dayanak Belirsizliği" ve "İlgili Yasal Dayanaklara Eksik Gönderme" kodları karşılaştırıldığında rehberin yasal dayanaklara atıfta bulunmakta eksik kaldığını göstermektedir. Aşağıda "tutarlılık" ve "tutarsızlık" temaları verilerek alanyazın bulgularıyla ve yorumlarla desteklenmiştir.

1.1. Denetim Rehberinin Yasal Belgelerle Tutarlılığı

1.1.1.Yasal Dayanağa Uygunluk: Denetim rehberinin yasal belgelerle uyumu teması "Tutarlılık" alt teması "Yasal Dayanağa Uygunluk" kodu rehberde geçen ifadenin atıfta bulunduğu yasal belgeye ulaşılabilme durumu ve ulaşılan belgenin ifade ile örtüşüp örtüşmemesine bakılmaktadır. Denetim rehberinden doğrudan alıntılanan ve gönderme yapılan yasal belgeye ilişkin maddeye erişilmiş, ilgili maddelerin rehber ile doğru ilişkilendirildiği görülmüş ve ifade yasal dayanağa uygun bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Rehberde geçen "Personel ve fizikî imkânları yeterli olan okul öncesi eğitim kurumlarında, velilerin istemeleri hâlinde çocukların eğitimlerinin desteklenmesi amacıyla eğitim saatleri dışındaki zamanlarda faaliyet göstermek üzere çocuk kulüplerini kurulması (Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.83/1; Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Çocuk Kulüpleri Yönergesi Md. 5)" ifadesinin yasal dayanak atıflarına bakıldığında yasal dayanaklara ulaşıldığı ve ulaşılan yasal dayanağın ifadeyle örtüşür durumda olduğu görülmüştür. Yasal belgelerle uyum gösteren bir rehber aracılığıyla objektif, gerçekçi ve tutarlı bir denetim gerçekleştirilebilir, bu durum denetleyenin güvenilirliğini arttırdığı kadar denetlenin de yapılan denetim hakkında doğru bilgilere ulaşabilmesini sağlar. Etkili bir denetim, her şeyden önce bilimseldir. İlişkilerde öznel yaklaşım (sübjektiflik) değil, nesnel olabilmek (objektiflik) esastır. Sorunlara tarafsız yaklaşmak, çok yönlü bakabilmek, verilere ve olgulara dayalı, ussal kararlar vermek denetimin bilimselliğini belirleyen özelliklerdendir (Köklü,1996).

1.1.2.Yasal Dayanağı Ayrıntılandırma: "Yasal Dayanağı Ayrıntılandırma" kodu ise yasal dayanağa göre rehberde fazla ifade edilmiş maddeler olması durumunda kullanılır (f=3). "Eğitim ortamlarının ve öğrenme merkezlerinin, çocukların gelişim özelliklerine uygun, güvenli (CE, TSE vb.) çok amaçlı, problem çözme becerilerini geliştiren, yaratıcılıklarını destekler nitelikte eğitim araç- gereçlerle donatılması." İfadesi 29072 sayılı sayılı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Madde 85 (3) ve [Okul Öncesi Eğitim Programı'nda \(2013\)](#) "Çocukların öğrenme gereksinimleri ve öğrenme stillerine uygun ortamlarda kendilerini farklı yollarla ve özgün bir biçimde ifade etmeleri için gerekli olan fırsatlar yaratılmalıdır. Bu amaçla öğrenme sürecinde farklı materyaller, farklı yöntem ve tekniklerle çocukların bireysel farklılıkları desteklenmelidir" şeklinde geçmektedir. Rehberde geçen ifade ve yasal belgeler karşılaştırıldığında, rehberde geçen ifadenin daha ayrıntılı olduğu görülmektedir. Rehberin yasal dayanağa göre daha ayrıntılı bir ifade içermesi rehberin olumlu yönü olarak görülebilir, bu ayrıntı denetleyenin denetim esnasında gözlem yaparken nelere dikkat edeceğini de daha net görmesini sağlayabilir. Fazla ifade edilmelerin bir kısmına alanyazında ulaşılmıştır, alanyazın atfının gerekliliğinin de bu kod ile ortaya çıktığı görülmektedir.

1.2. Denetim Rehberinin Yasal Belgelerle Tutarsızlığı

"Tutarsızlık" alt teması; "Yasal Dayanağın Hatalı İfade Edilmesi", "Yasal Dayanağa Göre Güncel Olmama", "Yasal Dayanağa Göre Eksik İfade Edilme", "Yasal Boşluk", "Yasal Dayanak Belirsizliği", "İlgili Yasal Dayanaklara Eksik Gönderme" kodlarında rehberin yasal dayanakla tutarsız olduğu durumların incelendiği temayı oluşturmaktadır.

1.2.1.Yasal Dayanak Belirsizliği: "Yasal Dayanak Belirsizliği" kodu rehberde geçen ifadede herhangi bir yasal dayanağa açıkça atıfta bulunulmaması durumunu içermektedir (f=63). Denetim

rehberinden doğrudan alıntılanan ve gönderme yapılması gereken yasal belgeye erişilir olmasına rağmen belge ifadede referans olarak gösterilmemiştir. Yasal Dayanak Belirsizliğine bir örnek vermek gerekirse rehberde söz edilen "Devam-devamsızlık sayısı, oranları ve artış olması durumunda nedenleri ile alınan önlemler" ifadesinde 26 Temmuz 2014 tarihli 29072 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 18inci maddesinin 2nci fıkrasının (b) bendine yer verilmediği görülmüştür. Rehberde verilen ifadelerin yasal bir belgeye atıfta bulunmaması rehberin güvenilirliğini tehlikeye atmaktadır. Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası tarafından hazırlanan "Etik İlke ve Kurallar Listesi Taslağı"nda geçen "Gerek konuşurken, gerek yazarken düşüncelerini olgun, bilimsel verilere dayalı ve objektif bir biçimde açıklar. Mesleki çalışmalarında da hukukla ve yasalarla uyumlu bulunmayan açıklamalardan kaçınır" ve "Görevlerini ve mesleki çalışmalarını, kamunun inancını ve mesleğin güvenini sağlayacak biçimde yasalar çerçevesinde ve bilimsel veriler ışığında tam bir sadakatle yürütür" (Kahraman, 2003) ilkeleri denetmenin yasal dayanaklara uyarak denetimini yapması gerektiğini açıklamaktadır.

1.2.2. Yasal Boşluk: "Yasal Boşluk" koduna rehberdeki içerik ile ilgili yasal belgeye ulaşılmadığında kullanılmıştır (f=5). Rehberden örnek verilecek olursa "Okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmak amacıyla velilere yönelik toplantı seminer vb. eğitsel ve kültürel etkinliklerin planlanması, uygulanması ve çevreye yansıtılması" ifadesine hiçbir yasal dayanakta ulaşılmamaktadır. Denetleyen rehberde verilen ifadeyi uygularken takip edeceği adımları ve dayanaklarını kendisi belirlemek durumunda kalacaktır. Hiçbir yasal belgeye dayandırılmadan yazılan ifadeler; denetimin yasal bir gerekçeye dayandırılmasının gerektiği durumlarda, denetmenin kararının tarafsızlığının sorgulanmasına sebep olmaktadır. Bu durum değerlendirmenin sonucunu kişisel bir karar gibi gösterebilir. Köklü'nün (1996) araştırmasında etkili denetim için "eksik ve yanlışların nesnel ölçütler kullanılarak birlikte belirlenmesi; böylece eksik ve yanlışların kabul edilir duruma getirilmesi" önerisini verdiği görülmektedir. Rehberde nesnel ölçütlerin eksikliği denetimin etkisini azaltabilir, bu da denetlenenin uygun davranışı göstermesini geciktirebilir.

1.2.3.Yasal Dayanağa Göre Güncel Olmama: "Yasal Dayanağa Göre Güncel Olmama" kodu atıf yapılan veya yapılması gereken yasal belgede bir değişiklik varsa ya da yürürlükten kaldırıldıysa kullanılmaktadır (f=4). Rehberde geçen "Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek, çalışan anne-babanın taleplerini karşılamak için yaz aylarında eğitim yapılması durumu (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.6/c)" ifadesinde dayanak gösterilen 6'ncı maddenin c bendi, 30 Temmuz 2019 tarihli 30827 Resmi Gazete'de yayınlanan MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik 4üncü maddesine göre yürürlükten kaldırılmıştır. Rehberde geçen ifadeye yönelik yasal dayanak aynı yönetmelikte geçen 82'nci maddedir. Yönetmelikte de mülga olarak geçen 6'ncı maddenin c bendinin rehberde yer alması bahsedilen rehberin yasal dayanağa göre güncellenmediğine dair bir tutarsızlıktır. Yasal mevzuatta gerçekleşen değişikliklere göre güncellenmiş bir rehber aracılığı ile yapılan denetim ve rehberlik ulaşılan sonuçlar açısından denetimin sonuçlarının geçerliliğini artırarak, denetim sonucu varılan kararların uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Rehberde geçen "Okul Aile Birliğine ait iş ve işlemler ile gelir, gider, personel çalıştırma ve kaynakların kullanma durumu, Okul Aile birliği hesaplarının TEFBİS ortamında da tutulması (MEB Okul-Aile Birliği Yönetmeliği Md. 9,10,15,16,17,18,19,20,21,22,23; Strateji Geliştirme Başkanlığının 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı yazısı)" ifadesinde Strateji Geliştirme Başkanlığının 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı yazısına atıf yapılmıştır. Ancak rehberin ve dayandırıldığı yasal mevzuatın güncel olmadığı için kontrolü zorlaştırmaktadır. İncelenen ifadelerde bahsedilen yasal dayanaklara ulaşmak hem araştırmacılar hem denetleyen hem de denetlenen için zorluk oluşturmaktadır.

1.2.4.Yasal Dayanağa Göre Eksik İfade Edilme: "Yasal Dayanağa Göre Eksik İfade Edilme" kodu yasal dayanağa göre rehberde eksik ifade edilmiş maddeler olması durumunda kullanılmıştır (f=3). Rehberdeki tanımlarda rehberin adı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberi olmasına rağmen anaokulu, ana sınıfı ve okul öncesi eğitim kurumu tanımları rehberde geçmemektedir. Bu tanımlara 29072 sayılı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 4 (1), a, b ve l bentlerinde rastlanmaktadır. Tanımlar ilgili Yönetmeliğe göre eksik kalmaktadır. Rehberin yasal dayanağa göre eksik ifade edilmesi, rehber hazırlanırken denetlenecek tüm kurumlar için ortak bir standart oluşturma çabasından kaynaklanıyor olabilir.

"Rehberin yasal belgelerle uyumu" teması genel olarak değerlendirildiğinde; okul öncesi eğitim kurumları denetim rehberinin yasal belgelere tutarsızlık oranının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre okul öncesi eğitim kurumları denetim rehberinin yasal dayanaklara uygun olan kısımlarının var olmasına rağmen, birçok açıdan yasal belgeler ile tutarsızlıklar göstermektedir. Rehberin yasal dayanaklarla olan tutarlılığının yüksek çıkması kurum denetiminin bilimselliği açısından önem arz etmektedir. Eğitim denetimi eğitim sisteminin ve kuruluşlarının bilimsel bilgilere göre denetlenmesini amaçlamaktadır (Altunay, 2016). Türk eğitim sisteminin işleyişinin temelini oluşturan Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve eğitimle ilgili genelge, tüzük ve yönetmeliklerin oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda, eğitim denetiminde de yasal dayanakların önemi dikkate alınmalıdır. Rehberin önemli bir bölümü yasal dayanaklara göre oluşturulmasına rağmen ilgili yasal dayanaklara atıfta bulunulmamıştır. Rehberde yasal dayanaklara dayandırılarak denetimin yapılmasını gerektiren maddelerin kaynakları sunulmamıştır. Bu durum denetimin kararlarında açıklama sorunu yaratabilir ve yasal boşluklar oluşturabilir. Rehberin yasal dayanaklarla tutarlı olduğu ancak yasal dayanaklara güncellenen eklemelerin yapılmadığı ya da yapılan atıfların güncel dayanaklarla uyumadığı da görülmektedir. Son olarak yasal dayanağa göre eksik ifade edilen ifadeler tutarsızlığı artırırken, yasal dayanağı ayrıntılandıran ifadelerin rehberin lehine olduğu söylenebilir.

2. Rehberlik ve Denetim Rehberinin Alanyazın ile Uyumu

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin incelenmesi sonucunda "alay yazınla uyumu" temasında "tutarlılık" ve "tutarsızlık" olduğu iki alt temaya belirlenmiştir. "Alanyazınla Tutarlılık" alt temasında "Alanyazına Uygunluk" ve "Alanyazını somutlaştırma" kodları, "Alanyazınla Tutarsızlık" alt temasında "Alanyazınla Aykırı Durum", "İçerik Eksikliği" ve "Kavram Tutarsızlığı" kodları ortaya çıkmıştır. Analiz sonucu ulaşılan alt temalar ve kodlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberinin Alanyazın ile Uyumu

Alt temalar	Kodlar
Tutarlılık	Alanyazına uygunluk Alanyazını somutlaştırma
Tutarsızlık	İçerik eksikliği Kavram tutarsızlığı Alanyazın ile aykırı durum

2.1 Denetim Rehberinin Alanyazın ile Tutarlılığı

2.1.1.Alanyazın ile Uygunluk: Denetim rehberi incelendiğinde çoğunlukla geçen maddelerinin alanyazına uygun olduğu bulunmuştur. Denetim rehberinden doğrudan alıntılanan rehberlik ve denetim ilkeleri ve rehberlik ve denetim raporu düzenleme ilkelerinden alınan ifadelerin Turan'ın (2016) araştırmasında örnek çalışmaya dair ifadelerle örtüşmekte olduğu değerlendirilmiştir. Bir başka örnek vermek gerekirse; "Etkinlik planlarının değerlendirme

bölümünde sorular dışında farklı değerlendirme yöntemlerinin de kullanılması” ifadesi [Sapsağlam'ın \(2013\)](#) araştırmasında değindiği etkinlik sonu yapılan açık uçlu sorulu tartışmalar, çalışma sayfaları, bellek kartları, güzel sanat etkinlikleri, afiş/poster hazırlama, etkinlikle ilgili fotoğrafların incelenmesi, etkinlikle ilgili konuşulması sınıf içi sunumlar veya sergiler hazırlanması uygulamalarıyla tutarlılık göstermektedir. Alanyazına uygunluğun fazla olması rehber açısından olumlu bir özellik olarak sayılabilir.

2.1.2. Alanyazını Somutlaştırma: Denetim rehberi incelendiğinde çoğunlukla geçen maddelerinin alanyazını somutlaştırma yönünde olduğu bulunmuştur. Rehberde alanyazında belirtilen denetimin hedeflerinin nasıl gerçekleştirildiğinin belgesi/araçları ve yollarının verilmesi, denetimde kanıtlayıcılık/ölçülebilirliğin dikkate alınması ve denetimin tarafsızlık ve objektiflik ilkeleri dikkate alınarak yürütülmesi yönündedir. Rehberde geçen rehberlik ve denetim ilkelerinden “Bireysel ve kurumsal farklılıklar ile çevresel faktörleri dikkate almak” ifadesi [Gökçe'nin \(1994\)](#) araştırmasında belirttiği “Denetimde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur” ilkesiyle örtüşmektedir. Bir başka örnek vermek gerekirse rehberde geçen “Objektif olmak” ilkesi, [Can ve Gündüz'ün \(2018\)](#) “müfettişler analiz ve sentez becerisi gelişmiş, kararları doğru ve objektif şekilde verebilecek niteliklere sahip olmalıdır” ifadesi ile tutarlılık göstermektedir.

2.2 Denetim Rehberinin Alanyazın ile Tutarsızlığı

2.2.1. Alanyazınla Aykırı Durum: “Alanyazınla Aykırı Durum” kodu rehberdeki maddelerin alanyazındaki çalışmalar/belgelerdeki bulgularla çelişkiler içermesi/aykırı bir durum ortaya koyması durumunda kullanılmıştır. Örnek olarak Yönetim Faaliyetleri bölümünde denetim izleme ve değerlendirme alt başlığında bulunan “Okul müdürünün öğretmenlere rehberlik yapması ve çalışmalarını denetlemesi (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md. 39)” ifadesi gösterilebilir. MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği'nde (2014) gidilen değişiklikle iş başında yetiştirme ifadesi yönetmelikten kaldırılmış; maarif müfettişlerinin rehberlik, denetim, araştırma, inceleme, soruşturma olmak üzere beş görev alanı tanımlanmıştır. İş başında yetiştirme görevi okul müdürüne devredilmiştir. Bu değişiklik sonrası yapılan araştırmalar ders denetiminin okul yönetiminin sorumluluğuna verilmesini çeşitli bakış açılarıyla araştırmış ve rehberde geçen ifadeyle aykırı düşecek sonuçlara da ulaşılmıştır. Bununla birlikte bu görev değişikliğinin olumlu yanları kadar müdürlerin bu duruma tamamıyla hazır olmadığını belirten, tarafsız olamama, hem izleyici hem katılımcı olmama, öğretmenin kıdem durumuna göre denetim tekrarını belirleme gibi eksikliklerin bulunduğu araştırmalar da alanyazında göze çarpmaktadır ([Altunay, 2020](#); [Can ve Kılıç, 2019](#); [Ergen ve Eşiyok, 2017](#); [Kayıkçı, Özdemir ve Özyıldırım, 2018](#); [Koşar ve Buran, 2019](#); [Tonbul ve Baysülen, 2017](#); [Turan, 2016](#); [Yeşil ve Kış, 2015](#)). [Altun, Şanlı ve Tan'ın \(2015\)](#) müfettişlerle yaptıkları çalışmada denetimi bağımsız, tarafsız ve eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisansüstü eğitim görmüş yetkin denetmenlerin yapması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. [Tonbul ve Baysülen'in \(2017\)](#) araştırmasının bulgularına göre, okul müdürlerinin denetmenlik ile ilgili yeterli hizmet içi eğitim almamaları ve tecrübe eksikliklerinden dolayı başarılı bir denetim gerçekleştiremeyecekleri sonucuna ulaşılmış, müdürler, bu alanda bir eğitimden geçmemiş, bu süre içerisinde nadiren ders denetimi yapmış, yapılan ders denetimleri öğretmenler tarafından etkisiz bulunmuştur. Bu bulgular sonucunda müfettişlerin, zaman zaman okul müdürleriyle birlikte ders denetimine girmesi önerisi getirilmiştir. Örnek gösterilen ifade ve alanyazın karşılaştırıldığında ders denetiminin okul müdürlerine verilmesi konusunda bir aykırılık olduğu sonucuna varılmıştır.

2.2.2. Kavram Tutarsızlığı: “Kavram Tutarsızlığı” kodu rehberdeki kavramların alanyazındaki kavramlarla örtüşmemesi durumunu içermektedir. Bu koda dahil edilen tutarsızlıklarda ortaya çıkan en belirgin örneği rehberin, rehberliği denetimden ayrı bir biçimde ele almasıdır. Alan yazına bakıldığında [Taymaz \(2015\)](#) eğitimde denetimin istenilen ve ihtiyaç duyulan yer ve zamanda sağlanan ve eğitimin her kademesine uygulanabilen bir mesleksi rehberlik ve yardım olduğunu vurgulamaktadır. [Aslanargun ve Tarku \(2014\)](#) da çağdaş denetim anlayışını tanımlarken,

öğretmenin teftişinden çok öğretmenlerin işlerinde daha başarılı olabilmesi için mesleki rehberlik edilmesini, öğretmeni sistematik olarak gözleme tabii tutulması ve analiz edilmesini, denetim merkezli değil öğretim merkezli bir yaklaşımda bulunulması ve öğretim sürecinin dikkate alınması şartıyla öğretmen başarısının değerlendirilmesi belirtmiştir. Bu tanımlar ışığında rehber bakıldığında rehberin bir karmaşıklık içerisinde olduğu görülmektedir, rehberlik tanımı ya tamamen denetimin tanımından çıkarılmalı ya da denetim kavramının içine dahil edilmelidir. Rehberin alanyazınla tutarlılığının sağlanması açısından bu kavram tutarsızlığının çözülmesi gerekmektedir. Sınıf/ders denetimi kavramları konusunda tutarsızlıklar bulunmaktadır. [Birel ve Erçek'in \(2019\)](#) araştırmasında denetimin okul müdürlerine devredilmesini doğru bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun sebebi olarak da informal iletişimin objektifliği yok ettiği, müdürlerin öğretmenlik mesleğinden uzaklaşmaları ve yasal dayanak hakkında yetersiz bilgiye sahip oldukları gösterilmektedir. Oluşan eksikliğin yola koyulması için sınıf içi denetimin tekrar maarif müfettişlerine verilmesi ya da denetim rehberine sınıf içi denetimin de denetlendiği ifadelerin koyulması gerekmektedir.

2.2.3.İçerik Eksikliği: Rehberde denetim yapılırken uyulması gereken ilkeler ve ölçütler yeterince açık olmadığı "İçerik Eksikliği" kodu kullanılmıştır. Alanyazın denetim yapılırken uyulması gereken ilkeler ve ölçütlere ilişkin birçok bulgu mevcuttur, ancak rehberde bu bulgular dikkate alınmamıştır. Okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberinin bütününe bakıldığında alanyazındaki bulgular temel alınmadığı ve atıf yapılmadığı belirlenmiştir. Rehberde alanyazına atıf yapılması yasal dayanakların yetersiz veya eksik kaldığı durumlarda ulaşılabilecek bir kaynak niteliği taşıyabilir. Alanyazına atıf yapılmamasının nedenlerinden biri rehberin yasal bir belge olması sebebiyle hazırlayanlar tarafından yalnızca yasal mevzuata dayandırılması gerektiğinin düşünülmesi olabilir. Örneğin denetim yapılırken uyulması gereken ilkeler ve ölçütler "İlköğretim kurumlarında, öğrencilerin gezip oynamaları ve sportif faaliyetlerde bulunmaları için çevre imkânlarından yararlanılarak; kum havuzu, voleybol, basketbol sahaları gibi yerler ile asılma, tırmanma, denge, atlama gibi faaliyetlere uygun araçlar sağlanması, oyun yeri ve araçlarının yılda en az bir defa periyodik bakım ve onarımının yaptırılması durumu (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Md.90)" ifadesinde oyun yeri ve araçlarının eğitim kurumunda olması gerektiğinden bahsedilmiştir ancak bu alanların sahip olması gereken niteliklerden bahsedilmediği görülmüştür. Alanyazına bakıldığında "Açık alan olan oyun alanlarında ayrıca jimnastik aletleri, çocuklar için sahalar ve bahçeler bulunmaktadır. Oyun araçları tekli ve çoklu kullanımlara uygun olmalıdır. Tekli kullanımlara uygun araçlara hayvan formunda zıp zıplar, tekli salıncaklar, sosyal etkileşime olanak tanıyan araçlara ise çoklu zıp zıplar, kum havuzları ve kaydıraklar örnek verilebilir. Daha büyük yaş grubundaki çocuklar için ise salıncaklar, kaydıraklar, tırmanma üniteleri, tahterevalliler ve birden çok kişiyle oynanan oyun araçları sosyal gelişimi artırır. Küçük yaş grubundaki çocukların daha güvenilir oyun araçlarını kullanabilmeleri için daha basit ve kolay kullanımlı oyuncaklar kullanılmalıdır. Buna göre zıp zıplar, tekli salıncaklar, kum havuzları ve kaydıraklar örnek verilebilir. Okul çağındaki çocukların zihinsel gelişimi ve el becerileri için daha karışık zorlayıcı oyuncaklar kullanılmalıdır. Buna örnek olarak tahterevalli, tırmanma oyuncakları, beceri oyunları vb. oyuncaklardaki çok fonksiyonluluk ve oyunlar arası kolay geçiş sağlamaları çocukların kendi içindeki yetenekleri keşfetme, yeni oyunlar geliştirme ve problem çözme becerisi için fırsatlar sunar" benzeri ölçütler bulunmaktadır. Çocuk oyun alanlarında olabilecek kriterler; güvenlik, yaş gruplaması, sosyal iletişim, fonksiyon, materyal, konfor ve bakımdır ([Korkmaz, 2009](#)). Bu durumda rehberde alanyazın desteği olmadığı, denetleyenin rehberi kullanırken ifadede bahsedilen kriterin yalnızca var olup olmama durumuna baktığı, ayrıntılı gözlem ve inceleme yapacak kriterlere sahip olmadığı söylenebilir. İçerik eksikliğine rehberin dayandırıldığı yasal mevzuatın, ayrıntılı bilgi vermek yerine genel bilgi vererek ve yasal dayanaklara ağırlık vermesi sebep olmaktadır.

"Alanyazın tutarsızlığı" alt teması değerlendirildiğinde; rehberin ağırlıklı alanyazına uygun olduğu ancak tutarsızlıkları da içerdiği görülmüştür. Eğitimin, özellikle de okul öncesi eğitiminin,

sürekli bir devinim içerisinde olduğu düşünülürse, kurumları denetlemeye rehberlik edecek denetim rehberlerinin alandaki bilimsel bilgi birikiminin gerisinde kaldığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi eğitimi kurumlarında, erken çocukluk denetmenlerinin okul öncesi öğretmenlerine ve personeline öğretim liderliği sağlamaları kritik öneme sahiptir (Rous, 2004). Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı'nın 2015 yılında çıkarmış olduğu Rehberlik ve Denetim Rehberinin yayınlamasıyla yıllardır alışkanlık haline gelmiş olan Okul Rehberlik ve Denetiminde köklü değişikliklere gidilmiş, öğretmen denetimlerinin okul müdürlerine bırakılması, denetmenlerin öğretmen denetimini bıraktıkları için okul müdürlerini denetlemeye başlamaları denetim sürecinde bazı sorunları getirmiştir (Dinç, 2016). Bu nedenle hem rehberliği hem de denetimi objektif bir çerçeveye oturtması planlanan rehberlik ve denetim rehberleri bakanlık tarafından eğitimin çeşitli alanlarına yönelik oluşturulmuştur.

Okul öncesi eğitim kurumları denetim rehberinin yasal belgeler temelinde incelenmesi sonucunda; rehberin yasal dayanaklarla tutarlı olduğu kısımlar bulunmasına karşın; büyük bir kısmının tutarsız olduğu bulunmuştur. Tutarsızlık rehberde kendini en çok yasal dayanak belirsizliği kodunda göstermiştir. Rehberin alanyazınla çoğunlukla tutarlı olduğu görülse de böylesi önemli bir göreve sahip bir rehberde bilimsel bilgiye karşı oluşacak tutarsızlığın en aza indirgenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda bazı öneriler getirilebilir:

- Rehberin yasal dayanak açısından tutarsızlığı yüksek çıktığı için rehberin güncellenmesi esnasında özellikle Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ve Okul Öncesi Eğitim Programına atıf yapılarak yasal zemine dayandırılması gerekir. Rehber güncellenirken oluşturulacak komisyonda okul öncesi eğitim alanında uzman kimselerin bulundurulması rehberin doğru atıflarla güncellenmesine katkıda bulunacaktır.
- Rehberin güncel olmayan veya yürürlükten kalkmış yasal dayanak veya maddelere atıfta bulunduğu görülmüştür. Böylesi bir durumun yaşanmaması ve yasal dayanakların sürekli güncel kalması adına denetim rehberi internet ortamında tekrar düzenlenerek, her bir ifadenin atıfta bulunduğu yasal mevzuat maddenin yanına bir internet bağlantısı aracılığıyla eklenebilir. Böylece olası bir yasal belge değişikliği veya güncellemede, değişiklik internet ortamına yansdığı gibi rehberde de yansacaktır.
- Rehberin kavramsal açıdan sık sık tekrara düştüğü, bazı kavramları eksik bıraktığı, bazen de tanımını verdiği kavramı rehber içinde kullanmadığı bulunmuştur. Bu eksiğin en çok göze çarptığı yer rehberin adında geçen kurumun tanımını içermemesidir. Rehberin güncellenirken her bir rehber için ortak bir kavram bölümü oluşturulması yerine ilgili yasal mevzuatlar incelenerek kurumların içerikleri doğrultusunda oluşturulması daha doğru olacaktır.
- Alan yazında olup da rehberde olmayan yönüyle, öğretmenin sınıfa olan hakimiyeti, çocuklar ile iletişimi, oluşturulan günlük veya aylık planın ve etkinliklerin uygulanma durumu gibi öğretmenin öğretimini etkileyen sınıf içi davranışlarına dair rehberde bir standart bulunmamaktadır. Yönetmelikte yapılan son değişikliklerle sınıf/ders denetimi okul müdürlerine devredilmiştir ancak sınıf içi denetime ilişkin belirsizlikler bulunduğu için sınıf içi denetimin de denetlendiği ifadelerin koyulması gerekmektedir. Sınıf içi denetimin rehberde eklenmesiyle öğretmenin daha rahat bulunduğu ortamda gözlenmesi ile

geliştirilmesi gereken özellikleri ortaya çıkacak, denetleyenin rehber olma görevi de bu vesileyle gerçekleşmiş olacaktır.

- Rehberin tutarsızlığı göz önünde bulundurularak içinde okul öncesi eğitimcilerinin, maarif müfettişlerinin ve eğitim denetimi alanında uzmanlaşmış öğretim görevlilerinin bulunduğu bir grup kurularak alandan ve bilimsellikten uzaklaşmayan yeni bir denetim rehberi yazılabilir, bu rehber ve dayanakları dijital ortama aktararak daha ulaşılabilir bir kullanım şekliyle kullanıcılara sunulabilir.
- Yasal belgelerin tutarlılığı analiz edilirken, yasal belgelerin tek bir veri tabanı altında olmaması, her bir mevzuat için birçok ayrı siteye bakılması gerekmesinin araştırmacılar açısından büyük bir zorluk yarattığı görülmüştür. Bu bağlamda her veri tabanında ayrı ayrı mevzuatların bulunması yerine tüm yasal belgeler tek bir veri tabanı altında toparlanabilir.

Tüm bu sonuç ve önerilere bakıldığında Okul Öncesi Eğitim Kurumları Denetim Rehberi'nin tutarlılıklarının yanısıra hem alanyazın hem de yasal belgelerle tutarsızlığının bulunduğu, geçen yıllar içerisinde gerçekleşen değişikliklere ayak uydurması açısından güncellenmesi ve yenilenmesi gerektiği, kavramsal ve uygulama açısından eksiklikleri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuçlara getirilen öneriler uygulanabildiği takdirde denetim ve rehberlik hem denetleyen hem de denetlenen için daha anlaşılır ve tutarlı bir hale gelebilir

KAYNAKÇA

- Akbal, I, Toprakçı, E. (2021). İlkokul Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1) , 171-189. DOI: 10.19160/ijer.867862
- Akçay, G. A. (2020). Eğitim Özel Öğrenci Etüt Eğitim Merkezi Rehberlik ve Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3),90-109.
- Akyüz, Y. (1996). Anaokullarının Türkiye'deki Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 132, 11-17.
- Altun, M., Şanlı, Ö. ve Tan, Ç. (2015). Maarif müfettişlerin, okul müdürlerinin denetmenlik görevleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 79-96.
- Altunay, E. (2020). Okul Müdürlerinin Ders Denetimlerine İlişkin Müdür ve Öğretmen Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 55, 95-127.
- Altunay, E. (2016). Eğitimin Denetimi. (Editör: Erdal Toprakçı), *Eğitbilim Pedagoji*. Ankara: Ütopya Yayınevi, ss: 311-338.
- Arı, M. ve Tuğrul, B. (1996). Okul öncesi eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 132, 18.
- Aslanargun, E. ve Tarku, E. (2014). Öğretmenlerin mesleki denetim ve rehberlik konusunda müfettişlerden beklentileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 20(3), 281-306.
- Berg, B. L. & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Çev. H. Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Berg, B. L. (1983). *Jewish identity: Subjective declarations or objective life styles*. Unpublished doctoral dissertation. Syracuse University. Syracuse. NY.
- Beytekin, O. ve Kaynar, E. (2021). Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Rehberlik ve Denetim Rehberinin İncelenmesi / The Investigation of the Guidance and Research Centers' Supervisory Guideline. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 89-103.
- Birel, F. ve Erçek, M. (2019). Okul Müdürlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2 (3), 169-177.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, E. ve Gündüz, Y. (2019). Eğitimin denetimi uzmanlığı gerektirir mi? *Millî Eğitim Dergisi*, 48(221), 187-205.
- Can, E. ve Kılıç, Ş. (2019). Okul Öncesi Eğitim: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Millî Eğitim Dergisi*, Temel Eğitim Özel Sayısı, 483-519.
- Çelik, M. ve Gündoğdu, K. (2007). Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi. Atatürk Üniversitesi *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 172-190 .
- Dağlıoğlu, E. (2008), Ülkemizde okul öncesi eğitim, *Eğitime Bakış Dergisi*, 12, 45-53.
- Dinç, M. (2016). *Okul müdürlerinin maarif müfettişlerine ilişkin görüşlerinin metaforik olarak incelenmesi (Denizli ili merkez Edendi ilçesi örneği)* (Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ergen, H. ve Eşiyok, İ. (2017). Okul müdürlerinin ders denetimi yapmalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 2-19.
- Gökçe, F. (1994). Eğitimde denetimin amaç ve ilkeleri. Hacettepe Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi*. (10),73-78.
- Güçlü, M. ve Altan, A. E. (2020), Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Alanında Görülen Sorunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,13(69), 1052-1062.
- Gül, Y. (2008). Meşrutiyet’ten Günümüze Okul Öncesi Eğitim. Çukurova Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1) , 269-278.
- Haktanır, G. (2008), Okul öncesi öğretmeninin niteliği, *Eğitime Bakış Dergisi*, 12, 22-40.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961, 12 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı: 10705). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.222.pdf>
- Kahraman, H. (2020). Öğretmenevleri, Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulları Rehberlik ve Denetim Rehberinin Yasal Metinler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3) , 123-138.
- Kahraman, N. (2003). *İlköğretim müfettişlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu etik ilkelere uyma düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi: Ankara.
- Karataş, İ. & Toprakçı, E. (2019). İngilizce öğretim elemanlarının ders denetim yöntemi olarak meslektaş rehberliğine ilişkin görüşleri *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2019, ss. 51-79, DOI: 10.19160/ijer.600152 <http://www.e-ijer.com/tr/pub/issue/48451/600152>
- Kayıkçı, K., Özdemir, İ. ve Özyıldırım, G. (2018). Denetim Anlayışı ve Uygulamalarındaki Değişimler Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri, *İlköğretim Online*, 2018; 17(4), 2170-2187.
- Korkmaz, E. (2009). Oyunun çocuk gelişimine etkisi ve çocuk oyun alanları tasarım kriterleri. [Çevrimiçi: <http://www.planlama.org/new/makaleler/oyunun-cocuk-gelisimine-etkisi-ve-cocuk-oyun-alanlari-tasarim-kriterleri>. Erişim tarihi:12.07.2020]
- Koşar, S. ve Buran, K. (2019). Okul Müdürlerinin Ders Denetim Faaliyetlerinin Öğretimsel Liderlik Bağlamında İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1232-1265.
- Köklü, M. (1996). Etkili denetim. *Eğitim Yönetimi*, 2(2), 259-268.
- Manolova Yalçın O., & Hanoğlu E. T., (2020). OECD’nin uluslararası öğrenci değerlendirme programında başarılı ülkeler ile Türkiye’nin eğitim yönetimi ve denetimi açısından karşılaştırılması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(1), 36-44.
- Maya, İ., & Yılmaz, A. (2017). Eğitim denetimi sistemleri bakımından PISA’da başarı gösteren bazı ülkeler ile Türkiye’nin karşılaştırılması. *Electronic Turkish Studies*, 12(3), 467-492.
- Merton, R. K. (1968). *Social theory and social structure*. New York: Free Press
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap: Nitel Veri Analizi*. 2.Baskı. (Çev. S.

- Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- M.E.B. T.E.G.M. (2013) . Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2019, 10 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 30827). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190710-6.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1953). V. Millî Eğitim Şurası. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164807_5_sura.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1993). XIV. Millî Eğitim Şurası. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165401_14_sura.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). XVII. Millî Eğitim Şurası. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973, 24 Haziran). *Resmi Gazete* (Sayı: 14574). Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf
- Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014, 26 Temmuz) *Resmi Gazete* (Sayı: 29072) Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19942&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Ölmez Ceylan, Ö, Algam, E. (2020). İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlükleri Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3) , 179-198. DOI: 10.19160/e-ijer.831894
- Ölmez Ceylan, Ö, Yıldız, H. (2021). Özel Çeşitli Kurslar Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Açısından İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1) , 53-67. DOI: 10.19160/ijer.831880
- Özdemir, N. ve Altuntaş, F. (2020). Denetimde Standartlaşma Çabaları: Motorlu Taşıt Sürücülerini Kursu Denetim Rehberi Örneği. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 79-89.
- Özdemir, N. , Özkanlı, A. ve Altuntaş, F. (2021). Halk Eğitim Merkezi Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi / Examination of the Public Education Center Supervisory Guideline on the Basis of Legal Documents and Literature. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 124-140.
- Özkuşat, S. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. Adnan Menderes Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Eğitim Dergisi*, 4(2), 58-66.
- Özmen, F., & Yasan, T. (2007). Türk Eğitim Sisteminde Denetim ve Avrupa Birliği Ülkeleri İle Karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 6(1), 204-210.
- Rehberlik ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (2014, 24 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 29009) Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140524-18.htm>
- Rous, B. (2004). Perspectives of Teachers About Instructional Supervision and Behaviors that Influence Preschool Instruction. *Journal of Early Intervention*, 26(4), 266-283.
- Sapsağlam, Ö. (2013). Değerlendirme boyutlarıyla okul öncesi eğitim programları (1952-2013). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 63-73.
- Sazak Pınar, E. (2006). Dünyada ve Türkiye'de Erken Çocukluk Özel Eğitiminin Gelişimi ve Erken Çocukluk Özel Eğitim Uygulamaları. Ankara Üniversitesi *Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7 (2) , 71-83.
- Taymaz, H. (2015). *Eğitim Sisteminde Teftiş Kavramları İlkeler Yöntemler*, Ankara: Pegem Akademi.
- Temiz, Z. (2017). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimdeki Rehberlik ve Denetim Süreci. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 8 (3) , 350-371.
- Teftiş Kurulu Başkanlığı (TKB). (2020). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi. Erişim adresi: <http://tkb.meb.gov.tr/www/yayinlarimiz/icerik/13>

- Tonbul, Y. ve Ata Çiğdem, F. (2020). Bilsem Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3), 36-62.
- Tonbul, Y. ve Baysülen, E. (2017). Ders denetimi ile ilgili yönetmelik değişikliğinin maarif müfettişlerinin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(1), 299-311.
- Tonbul, Y. ve Ödemiş Keleş, N. (2020). Mesleki Eğitim Merkezleri Rehberlik ve Denetim Rehberi' nin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde Tutarlılığının İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11 (3) , 139-153.
- Tonbul, Y, Çalışkan, Y. (2021). Özel Eğitim Kurumları Denetim Rehberi'nin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde Tutarlılığının İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1) , 214-232. DOI: 10.19160/ijer.806889
- Topdal, E. B. (2004). Ana sınıflarında resim etkinliğinin denetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, (164), 176-183.
- Toprakçı, E., Çakırcı, I., Bilbay, A., Bağcıvan, E. ve Bayraktutan, I. (2010). Kuram ve uygulamada eğitim denetmenleri meslek etiği. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 5(1), 14-23.
- Toprakçı, E. ve Kadı, A. (2014) Türkiye'deki bakanlıkların eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki faaliyetlerinin yasal belgeler eşliğinde analizi Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 2014 Cilt: 12 Sayı: 4 ss. 1-18) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbayarsos/issue/4077/53852>
- Toprakçı, E. & Akçay, A. G. (2016) Türkiye'de kamu yararına çalışan derneklerin eğitim faaliyetlerinin yönetimi ve denetimi (yasal belgeleri temelinde nitel bir analiz)/Administration and supervision of the educational activities of public benefit associations in Turkey (A Qualitative Analysis Based on the Legal Documents), Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE e-ISSN: 2147-1606 Vol 5 (1), 2016, 29 – 52 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cije/issue/29849/321382>
- Toprakçı, E ve Bakır, D. (2020). Yabancı, Azınlık ve Milletlerarası Okullar Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 16-35.
- Toprakçı, E ve Özerter, K. (2020). Özel Öğrenci Yurtları Rehberlik ve Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 199-216.
- Toprakçı, E ve Bulut, A. (2021). Ortaokul Denetim Rehberinin Alanyazın ve Yasal Belgeler Temelinde İncelenmesi / The Examination of the Supervisory Guideline of Middle School Based on Legal Documents and Literature. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 16-35.
- Turan, F. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim öğretim faaliyetlerinin denetimi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(23), 94-119.
- Turan, F. ve Yeşilyurt, İ. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde karşılaşılan sorunlar ve denetim sürecinin geliştirilmesi*. 2. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi, 23-25 Haziran, 2010. s.147-158.
- Yavuzkurt, T, Kırıl, B . (2019). Kanada, Bulgaristan ve Türkiye Öğretmen Yetiştirme, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (2) , 667-684.
- Yeşil, D. ve Kış, A. (2015). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 27-45.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yonemura, M.V.S. (1968). Supervision in Early Childhood Education. *Young Children*, 24(2), 104-109.